

Piše: Gordana PETROVIĆ

Lukina jama je stvarno nešto posebno. Ona u čovjeku istovremeno izaziva osjećaje divljenja, ljepote, veličine, uzbuđenja, ali i strahopoštovanja. Kao da je svaka sljedeća vertikala još duža, veća, kao da se pruža u beskraj...», opisao je speleolog Darko Bakšić »Lukinu jamu« nakon opsežnih istraživanja. Njegovim opisom jame počinje i prva knjiga-monografija jednog speleološkog objekta u Hrvatskoj, izdana ove godine pod nazivom »Jamski sustav Lukina jama - Trojama«.

Hajdučki kukovi

Taj jamski sustav u rezervatu prirode Hajdučki kukovi na sjevernom Velebitu dubok je 1392 metra. To je za sada najdublja jama u Hrvatskoj i 16. po dubini u svijetu. Najdublja dosad otkrivena jama u svijetu je Voronja u Gruziji, duboka 2080 metara.

Jama je dobila ime po mladom speleologu Ozrenu Lukiću koji je za Domovinskog rata poginuo na Velebitu. Otkrili su je slovački speleolozi 1992. tijekom istraživanja jama u Hajdučkim kukovima. Došli su do dubine od 240 metara, za dalje im je ponestalo konopa, pa su o otkriću perspektivne jame obavijestili hrvatske speleologe. Kako je dubina od 240 metara bila veća od svih dotad poznatih jama na sjevernom Velebitu, u ljeto 1993. Komisija za speleologiju Hrvatskog planinarskog saveza organizirala je radi daljnjih istraživanja speleološki logor na Velebitu.

Neslućene dubine

Među speleolozima je vladalo uzbuđenje jer je postojala mogućnost da jama pređe dubinu do tada najdublje otkrivene jame u Hrvatskoj, Stare škole na Biokovu, duboke 576 metara. Tako da je prilikom istraživanja kolala uzrečica »Dao Bog da ponestane špage«. Istraživanje se pretvorilo u uzbuđljivo prodiranje do neslućenih dubina. Kako speleolozi nisu bili spremni za takvu dubinu ponestalo je opreme koja je skupljana po cijeloj Hrvatskoj od raznih speleoloških odsjeka, Gorskog službe spašavanja i Hrvatske vojske. Istraživanje Lukine jame bila je najveća speleološka akcija ikada provedena u Hrvatskoj.

U kolovozu 1993. tri hrvatska speleologa došla su do dna Lukine jame na 1355 metra koji su je tada svrstali na deveto mjesto najdubljih jama u svijetu. Nakon otkrića Lukine jame pronađena je i jama nazvana Trojama čijim se istra-

živanjem ustanovilo da se spaja s Lukinom jamom, a kako je ulaz u Trojama za 37 metara viši od ulaza u Lukinu jamu to je produbilo prvotnu dubinu Lukine jame za 37 metara, na 1392 metra.

Na dnu Lukine jame je jezero koje zbog teških uvjeta ronjenja u podzemnim objektima još nije potpuno istraženo. Ronjenjem u jezeru na toj dubini tom je prilikom srušen svjetski rekord.

Hrvatska škrgavica

»Dno jame je 83 metra iznad površine Jadranskog mora pa se pretpostavlja da te vode, kao i druge u podzemlju Velebita, izbijaju u obliku vrućja u Jadranu«, rekao nam je Alan Čaplar, pomoćnik glavnog urednika, uz Vladu Božića, te grafički i tehnički urednik knjige. Glavni urednik je voditelj istraživanja Lukine jame, Branko Jalžić. Knjiga ima jedanaest autora, budući sabire rezultate geoloških, bioloških, hidroloških, meteoroloških i drugih istraživanja, te opisuje atmosferu i daje kroniku istraživanja.

U Lukinoj jami pronađena je endemska pijavica hrvatska škrgavica (Croatobran-

Krška ljepotica na sjevernom Velebitu duboka je 1392 metra i (za sada) je najdublja jama u Hrvatskoj i 16. po dubini u svijetu

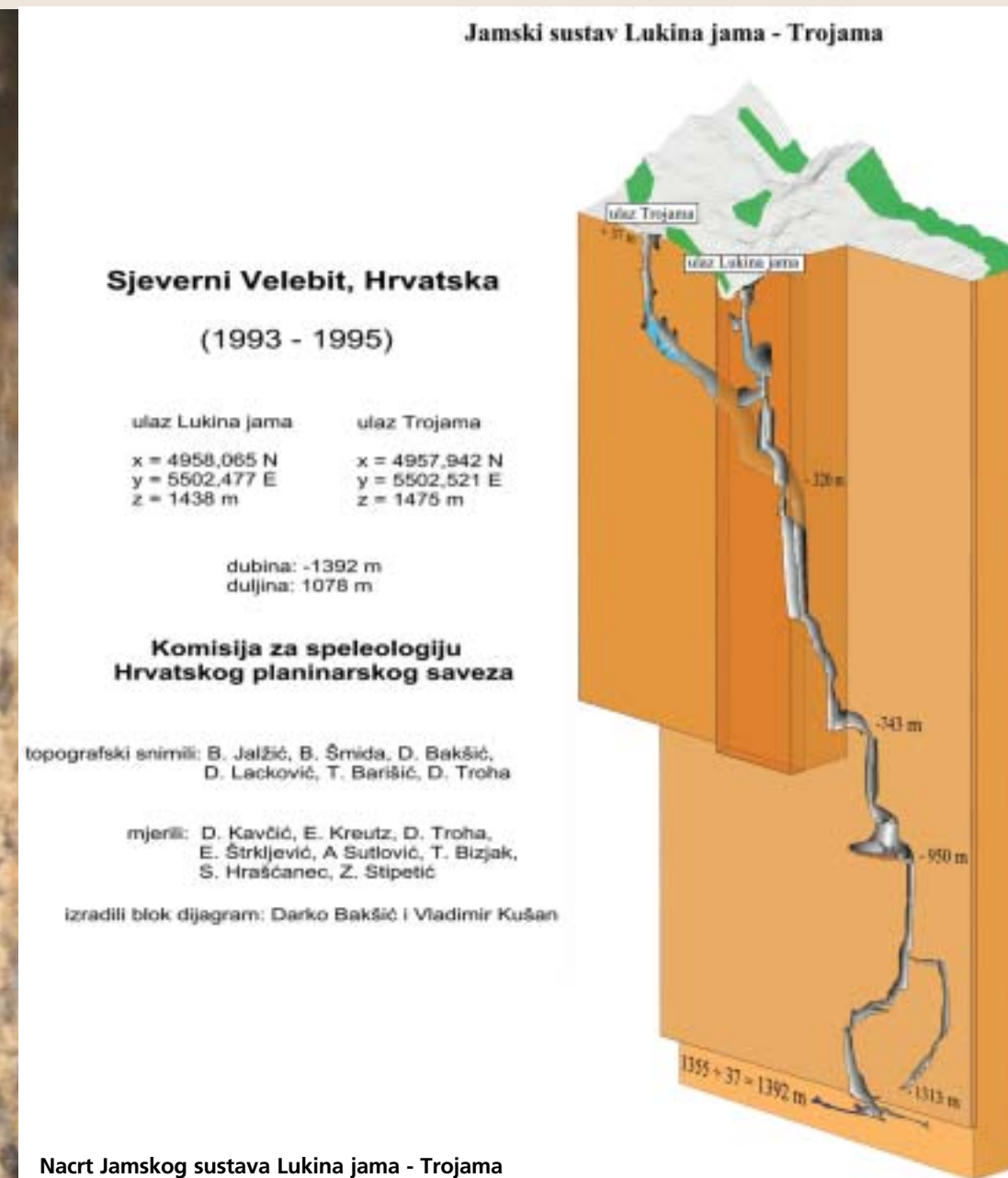
branchus mestrovii), što je najznačajnije biospeleološko otkriće posljednjih desetljeća. Na temelju uzoraka stijena napravljen je geološki profil jame koji je dao potpuno novu sliku građe sjevernog Velebita.

»Povećanje dubine jamskog sustava Lukina jama - Trojama moguć je ako se pronađe viši ulaz u jamu, nastavkom ronjenja u podzemnom jezeru te istraživanjem uskih kanala iznad jezera. Tako da se istraživanja nastavljaju«, kaže Čaplar. Posljednjih godina intenzivno se istražuju jame na sjevernom Velebitu. Tako su Slovaci na Malom kuku otkrili Slovačku jamu, koja je sa svojih 1320 metara druga po dubini u Hrvatskoj. Zatim je na Crikveni pronađen jamski sustav Velebita dubine 941 metar, pa na Rožanskim kukovima jama Meduza duboka 679 metara, na Jurekovačkom kuku jama Patkov gušt duboka 553 metara, na Begovačkom kuku jama Olimp duboka 531 metar, te Lubuska jama na Hajdučkim kukovima duboka 521 metar. Prema svemu sudeći speleolozi će samo na sjevernom Velebitu još godina imati posla.

Snijegom pokriveno strmo dno dvorane nazvane Whiskey u Lukinoj jami

Na 1220 metara dubine u Lukinoj jami

Nacrtni dijagram: Darko Bakšić i Vladimir Kušan

Endemska pijavica hrvatska škrgavica (Croatobran-branchus mestrovii) najznačajnije je biospeleološko otkriće posljednjih desetljeća

Speleološki logor u Lomskoj dublbi organiziran radi istraživanja Lukine jame

Odmor u šatoru postavljenom na 750 metara dubine tijekom istraživanja Lukinoj jami

Ledom okovan dio Lukine jame

Ulaz u Lukinu jamu

»**DAO BOG DA PONENTANE ŠPAGE**«